مەنسور حیکمەت

بزووتنەوەی سەلبی و ئیسپاتی

وەرگێڕانی

سالار ڕەشید

بزووتنەوەی سەلبی و ئیسپاتی

دەقی قسەکان، لە کاسێتی سیمیناری کۆنگرەی سێهەمەوە_ ئابی 2000

هاوڕێیان! من پشتگیریم لەو بڕیارنامەیە کرد، کە دوێنێ حەمید دابووی و دواتریش دەنگم پێی دا. گرفتی من لەگەڵ هیچ یەکێک لەو خاڵانەی کە، حەمید گوتی نییە. پێموایە، لە نەریتی کلاسیکدا، لێکدانەوەی بار و دۆخی سیاسی، ڕۆڵی پارتەکان، خەباتی شۆڕشگێڕانە، خەباتی کۆمۆنیستی، ڕاپەڕین و ئامانجی کۆتایی، دروشمی ئیسپاتی، جێ دەگرن. ئەو شتەی کە من دەمەوێ لێرەدا بیڵێم، لەگەڵ ئەم تێگەییشتنە جیاوازی هەیە، نەک هەر تەنها لەگەڵ قسەکانی حەمید جیاوازی هەیە، بەڵکە لەو بڕوایەدام، لەگەڵ ئەو تێگەییشتن و شێواز و نەریتەی کە هەر یەکە لە ئێمە لەسەر هەڵسورانی کۆمۆنیستی لە دەورەی شۆڕشگێڕنەدا هەمانە، جیاوازی هەبێت. من دەورەی شۆڕشگێڕانە لە دەورەی ناشۆڕشگێڕانە لەیەک جودا ئەکەمەوە. من گەرەکمە لێرەدا چەمکگەلێک تەرح بکەم کە، خودی خۆم تازە پێی گەییشتووم و هیچ پێ لەسەر ئەوەش داناگرم کە، کەسێک بێت قبووڵیان بکات. پێموایە، ڕادیۆکەمان لەسەر ئەو هێڵەی حەمید کار دەکات، بڵاوکراوەکانمان لەسەر ئەو هێڵ و ئەو تێڕوانینانەی کە حەمید تەرحیان ئەکات دەنووسێت. درکی هەر کادرێکی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی ئێران بەو جۆرەیە کە حەمید ڕاڤەی ئەکات و دروستیشە کە بیڵێن. خاڵێک کە من دەیلێم، بە یەک وشە، جیاوازە، بەڵام پێداگری لەسەر ئەوە ناکەم کە تەنانەت بیانکەمە بڕیارنامە، چونکە بەر لە هەر چتێک ئەوانە یەک میتۆدێکن. من پێموایە، باسی هەستی "بۆنکردن"ی ڕابەریی سیاسی حیزبی کۆمۆنیستیی کرێکاری لە دەورەی شۆڕشگێڕانەدا مەترەحە. بە بڕوای من، دەورەی شۆڕشگێڕانە هەر لە بنەڕەتەوە لەگەڵ دەورەی پێش خۆیی و لەگەڵ دەورەی پاش خۆی جیاوازە. دەورەی شۆڕشگێڕانە، دەورەی شۆڕشگێڕانەیە، هەر بەو جۆرەی، کە چۆن مانۆر لەگەڵ جەنگدا جیاوازی

هەیە. چونکە لە مانۆردا، بۆ نموونە، مەسەلەی ترس لە ئارادا نییە، بەڵان بۆ جەنگ، لە ئارادایە. جەنگ، مانۆڕێک نییە کە بە شێوەیەکی ناواقیعی بە ئەنجام بگەیەنرێت. جەنگ دیاردەیەکی نوێیە. با مانۆرەکەتان بە هەر ئەندازەیەکیش بێت، جەنگ دیاردەیەکی نوێیە و قانونمەندی خۆی هەیە. لە مانۆردا، کاتێک ببینن فیشەکێک لە مادەیەکی ڕەنگ سوور تەقێنرا و بەر پای ئەفسەری فەرماندە کەوت، هەموو ڕاناکەن، بەڵکە ئەیبەن تیماری ئەکەن. بەڵام لە جەنگدا، ئەگەر فەرماندە فیشەکی بەرکەوێت، هەموو ڕائەکەن.

من بە پێچەوانەی تەواوی بزووتنەوە "دەبێت بۆچوونی ئیسپاتی بدرێت"، کە بیر دەکەمەوە هەر کۆمۆنیستێک بگریت دەڵێت، دەبێت ئاڵتەرناتیڤی ئیسپاتی بدرێت، لە دە بیست ساڵێک بەر لە ئێستا، ئەگەر هەر کەسێک پرسیاری لە من کردبێت، ئاڵتەرناتیڤی ئیسپاتی ئێوە چییە؟ گوتوومە: نیمانە! ڕۆژی خۆی مەعلوم دەبێت، پێویست ناکات بیخەینە ڕوو، گرنگ نییە. ئاڵتەرناتیڤی ئیسپاتی کە بزووتنەوەی ئێمە ئەیخاتە ڕوو، ئاڵتەرناتیڤێکە کە، لە بەرنامەکەی، لە تیۆرەکەی، لە تیۆرە سۆسیالیستییەکەیی و لە ڕەخنەی خۆی لە کاپیتالیزم، خۆی بەرجەستە کردۆتەوە. دەورەی شۆڕشگێڕانە، دەورەی سەلبە. دەورەی نەریٚ(نەفی)یە. بڕوانن، شەریعەتی و موتەههەری ناتوانن ڕۆڵی خومەینی بگێڕن. خومەینی گوتی، نا، نا بۆ شاه. هیچ شتێکی زیاتری نەگوت، هیچ ئەلگۆیەکی نەدا، هیچ دروشمێکی ئیسپاتی نەدا و دواهەمین کەسێک بوو کە، خەڵکی قسەیان قبوڵ کرد. "شا"یان لە حاڵێکدا برێک لاواز بووە، قبوڵ نەکرد، شایان بە بەختیارەوە قبوڵ نەکرد، شایان بە شەریف ئیمامییەوە قبوڵ نەکرد و بەردەوام وتیان و وتیان، نا بۆ شاه. لەسەر بناغەی ئەم بزووتنەوە سەلبییەی کە لە ساڵی 79دا ڕوویدا، چوونە پشتی خومەینی، چونکە تەنها نیشانەیەکی گرنگی "نا" وتن بوو. من و ئێوەش لە کۆڵاندا ئەمانگوت، بە هێواشی ئەمانگوت نا، نا، بەڵام کەسێک گوێی لیٚ نەبوو. "نا"ی خومەینییان خستە نێو شەپوورەوە و بۆ ئەنتێنەکانی دنیایان نارد و خومەینی بووە سیمبۆلی نا بۆ ڕژێمی پاشایەتیی، ئەوە

گرنگ نەبوو لە ڕووی ئیسپاتییەوە چی دەڵێت، ڕێک وەهابوو کە، خەڵکی ئامادە بوون کە، قسە ئیسپاتییەکانی فەرامۆش بکەن، نەبیستن و درۆ لەگەڵ خۆیاندا بکەن. ئەیانزانی و ڕۆشن بوو کە، چ بۆگەناوێک لە ژێر ئەو مێزەرەدایە. بە بڕوای من، هیچ ژنێکی ئێرانی گومانی لەوەدا نەبوو کە، ئەگەر ئەم مرۆڤە بێت، باری خراپ دەبێت. هیچ ڕۆشنفکرێک، هیچ کارمەند و هیچ مامۆستایەک وا بیری نەکردەوە کە، ئێستا ئەوانە دێن، کۆمەڵگا ئازاد دەبێت و هەر هەموو، یەکی مێزەرێک دەخەینە بان سەرمان و دەچین لە پارکی شاردا پیاسە ئەکەین!! بەڵکوو ئەوانە وا بیریان دەکردەوە کە، ئەگەر ئەوانە بێنە سەرکار، یەکەمین کارێک کە دەیکەن، چارشێو دەسەپێنن. من خۆم لە خۆپیشاندانی تاسوعا کە حەمید ئاماژەی پیٚ دا، لەگەڵ ژنەمامۆستایەکی زانکۆ، کە دروشمی، بژی کۆماری ئیسلامی ئەدا، کەوتینە قسە و پێم گوت: ئاخر ئەگەر ئەوانە بێنە سەرکار، ئەوا سبەی چارشێو ئەکەنە سەرت، گوتی: هەنووکە دەبێت شاه نەمێنێت. بزووتنەوەکەی خۆی بە سەلبی پێناسە دەکات و تا کۆتایی لەگەڵ نوێنەری سەلبیدا دەڕوات. ئەگەر کۆمەڵگا بڕیاری ئەوەی دابێت کە، سەلبییەکەی خۆی دوادوایی پاشایەتیە و پاشایەتی گەرە نەمێنیٚ، ئەو دەمە لەگەڵ ئەو کەسەدا دەڕوات کە تا دواهەمین ڕۆژ دەڵێت، مردن بۆ پاشایەتی و لەگەڵ گرنگترین کەسێکدا دەڕوات، کە دەڵێت، مردن بۆ پاشایەتی. بەبڕوای من ئەوە هەڵەیە، شۆڕش لەسەر بنەمای دروشمی ئیسپاتی سازمان بدرێت و بە دروشمی ئیسپاتی ڕابەرایەتی بکرێت، هەڵەیە! ئایا بزووتنەوەی ئێمە دەبێت زۆر بە سەختی ئیسپاتی بێت، بە وردی بزانێت کە، ئەگەر بچوکترین چمکێکی دەسەڵاتی بەگیرخست، چ یاسایەک دائەنێت؟ چ ئابورییەک دائەمەزرێنێت؟ چ ڕێکخستنێک ئەهێنێتە ئاراوە و چ فەرهەنگێک بە فەرمی ئەکات و هتد.؟ هەموو ئەمانە دەبێت بگوترێت، ناڵێم، نەیڵێین، من هیچ خیلافێکم لەگەڵ بۆچوونەکەی حەمیددا نییە کە، دەبێت داوای کۆماری سۆسیالیستی بکرێت، دەبێت مەسەلەکان شرۆڤە بکرێن، دەبێت لەسەریان بنووسرێت، دەبێت خشتەبەندی بکرێت و هێڵ بکێشرێت، دەبێت دروشمە ئیسپاتییەکان

بگوترێن، دۆخی گشت توێژەکان لەو دروشمانەدا بگوترێن، بەڵام بۆ دەورەی شۆڕشگێڕانە، ئەوانە بە دەرد ناخوات! ئەم لایەنە ئیسپاتییانە دەبێت بگوترێن، تا بزانن کە، ئێوە دەتوانن حکومەت بکەن، وەلێ ڕابەریکردنی شۆڕش، بە ڕاوەستاویت لەسەر بزووتنەوەی سەلبییەوە گرێی خواردووە و بەوەی کە تا کوێ دەتوانن، بزووتنەوەی سەلبی بۆ خۆتان بەکێش بکەن. ئەگەر کۆمەڵگای ئێران ئامادە نەبێت تا دروشمی "نا بۆ کۆماری ئیسلامی" بروات، من و ئێوە ناتوانین بە زۆر و بە دروشمی ئیسپاتی بیان بەین. دەڵێت نایەم! هەر ئەو ئاغای خاتەمییە دەڵێت، زێدەڕەو! تێکدەر! ئاژاوەگێڕ! تۆ شەرم لە خۆت بکە! ڕێگامان نادەن کارێک بکەین. پەراوێز ئەکەوین و لەو گۆشەیەدا دەمێنینەوە. دەبینە یەکێک لە هێزە لاکەوتەکان. ئەگەر کۆمەڵگا دەیەوێت تا بەکۆتاییگەیاندنی کۆماری ئیسلامی بڕوات، هونەری ڕابەریی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری دەبێت ئەوە بێت کە، نوێنەرایەتی ئەو ئاڵا سەلبییە بکات. ئالێرەدایە کە، دروشمە ڕیشەییەکانی ئێمە وەکوو، "بەرابەری ڕەهای ژن و پیاو، بە بێ هیچ نەرمینواندنێک"، ئەو سەلبییەیە! من هیچ هەڵواردنێک قبوڵ ناکەم! هیچ ئیسلامێک قبوڵ ناکەم! هیچ چارشێوێک قبوڵ ناکەم و هیچ هەژارییەک قبوڵ ناکەم! ئەمانە سەلبیبوونی بزووتنەوەکەی تۆن کە، کۆماری ئیسلامی بە هیچ شێوەیەک قبوڵیان ناکات. ئەمە خەسڵەتی سەلبیی بزووتنەوەکەی ئێمەیە کە، بوار دەکاتەوە، تا خەڵکی بێنە پێشەوە. خەڵکی هەموویان بەیەکەوە نابنە سۆسیالیست. بە دروشمی ئیسپاتی، سەوزەفرۆشەکان نابنە سۆسیالیست، بە دروشمی ئیسپاتی ئێمە، کارمەندان نابنە سۆسیالیست، بە دروشمی ئیسپاتی ئێمە، ئەندازیاران نابنە سۆسیالیست، بە ئەگەرێکی زۆرترەوە، کرێکاران نابنە سۆسیالیست. بزووتنەوەی ئیسپاتی ئێمە، گەلێک لەو بزووتنەوەیەی کە دەتوانین بە شێوەی سەلبی ڕابەرایەتی بکەین و دەسەڵاتی پێ بەدەستبهێنین، بچوکترە. باسی من ئەمەیە، باسی هەژمونی لێرەدایە. کام بزووتنەوەی ئیسپاتی لە بزووتنەوەی سەلبیدا هەژمونی هەیە؟ کامە بزووتنەوەی ئیسپاتی؟ بزووتنەوەی ئایینی، بزووتنەوەیەکی ئیسپاتییە.

دەزانێت چ خۆڵێک بە سەر کۆمەڵگادا بکات، ئەوە دیارە کە، پەڕاوی "حکومەتی ئیسلامی" لە لایەن خومەینییەوە نوسراوە. ئەبولحەسەن بەنی سەدر وتبووی کە، گەرەکێتی چ کارێک ئەنجام بدات. لە ئاغای شەریعەتی بپرسن، ئەو دەزانێت بۆ ئەم مەملەکەتە چی دەکەن. بزووتنەوەی ئیسپاتی ئیسلامی، باڵی کۆنەپەرستی ئۆپۆزیسیۆنی میللی_ ئیسلامی ئێران، کۆنەپەرسترین بەشێکی ئەوانە کە قسەی خۆی کردبوو، بنکاری حکومەتیشی نووسیبوو کە، لە ژێر سایەیدا، دارایی بۆ پشکی ئیمام دەگۆڕێت و ژن مافی دەنگدانی نییە و گشت ئەو مەسەلانە دەبنە بنەمای زیندەگی خەڵک. نەیانتوانی تەنانەت پیادەشی بکەن. ئاشکرایە کە پێیان نەکرا. ئەم بزووتنەوەیە چونکە ڕابەری خەباتی سەلبی جەماوەری خەڵک بوو، بە سەرکەوتن گەییشت، ئەگەر قسەی ئیسپاتی بگوتبایە، خەڵکی هەر لە ڕۆژی یەکەمەوە پێلەقەیەکیان تێ ئەسرەواندن. هەر لەبەر ئەوەیە دەڵێن، ئیمام پیانۆ لێ ئەدات، هاوسەرەکەی ئۆپێرا دەخوێنێت و ئەبولحەسەن بەنی سەدر بە تەنها خۆی، مۆدێلێکی تازەی "فایتەرپلین"ی داهێناوە. دەڵێن، تەواوی فەلسەفەکارانی جیهانیان بۆڕ داوە، بەو ئەندازەیە ئەوانە پێشڕەوون! ئیتر بینیمان ... خەڵکی قبوڵیان کرد، باوەڕیان پێ کردن، خەڵکی بڕوایان کرد کە، ئەوانە کۆنەپەرست نین. خەڵکی بڕوایان کرد کە، ئەوانە ڕێگە ئەدەن قسەبکەن. خەڵکی نەفرەتی ئەوانەی دەزانێ، خەڵکی نەفرەتی ئەوانەی لە کۆمۆنیستەکان دەزانێ، تەنانەت لە شۆڕشی مەشروتەدا سەرانی ئەوانەیان لە سێدارە دا، بەو جۆرە، هەوڵدان بۆ ڕزگاربوون لە پاشایەتی، لەو ساتە مێژووییە و تەیارکردنی سەرجەم سۆزی کۆمەڵگا لە دژی ڕژێمی شا، بەو ڕادەیە بەهێز بوو کە، خەڵکی لەگەڵ هەرکەسێکدا گوتی، نا بۆ شا، بڕوخێ. من بیر لەم یادەوەرییە ئەکەمەوە، دەبێت ئەم میتۆدۆلۆژییە لەبەردەم ئێمەدا بێت.

بڕوانن، بزووتنەوەی ئیسپاتی، بزووتنەوەی کۆمۆنیستی لە دەورەی شۆڕشگێڕانە، بزووتنەوەی ئاگاهگەری نییە، کە هەنووکە بهێنرێتە سەر شەقامەکان. ئاگاهگەری هیچ کاتێک ناکرێت بهێنرێتە سەر شەقامەکان.

ئاگاهگەری هیچ کاتێک ناچێتە بەردەم سەربازگە، دروشمی ئیسپاتی ناچێتە بەردەم سەربازگە. سەرئەنجام، بە بڕوای من ئەوە هەڵەیە، ئەگەر حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لە بار و دۆخی فیعلی و ڕێک لەم دووڕێیانەدا، "نا بۆ کۆماری ئیسلامی!"، "نا بۆ ئیسلام!"، "نا بۆ چارشێو!"، بێت و بڵێت، ئێمە دێین و 37 سەعات کار دائەنێین و کۆتاییساڵ کرێی هەرکەسێک بەم شێوەیە حیساب ئەکەین و ئەی دەین. ئێوە گەرەکتانە چۆنچۆنی حکومەت بکەن؟ یەکێک لە ئەنتەرنێتەوە پرسیاری کردبوو، ئێوە ئامارێکمان پێ بدەن، پێمان بڵێن کە، خەرجی حکومەتەکەتان چەندەیە؟! ئامار نادەم! مەگەر خومەینی ئاماری بە ئێوە دابوو؟! مەگەر فرانکۆ لە ئیسپانیا، ئاماری بە کەسێک دابوو؟! ئەو شێخانەی تالیبان، ئاماریان دابوو؟! هاتن، زەبریان وەشاند و گرتیان، پاش ئەوە گوتیان کە، دەیانەوێت چی بکەن. بەو ڕادەیە ناسراو بوون کە، خەڵکی نەڵێن، ئەمانە لە ئاسمانەوە هاتوون. هەتا ئێستا لە ئاسمانەوە دێن و داوای ڕابەری ئەکەن. ماوەیەک لە پێش هەڵبژاردنەکانی پۆلۆنیا بوو کە، لایەنێک لە ئەمریکاوە هاتبوو دەیویست ببێتە سەرەککۆمار. لە چیک گەرەکیان بوو، ئۆلبرایت بۆ سەرۆکایەتی کۆماری چیک کاندید بکەن، کە ئەم کەسە بۆخۆی، وەزیری کاروباری دەرەوەی ئەمریکا بوو. بە بڕوای من دەبێت، ئەوەندە ناسراو بن کە، بزانن ئێوە کێن و لە ژێر بنچک سەوز نەبووبن، بەڵام دەبێت ڕابەری بزووتنەوەی سەلبی کۆمەڵگا بن. دەبێت بزووتنەوەکەت بناسن و "نا"ی تۆ بڵێنەوە. من ئەمە دەڵێم، نەک ئەوەی جێگای "چی ئەکەین"ەکانە. لە بەرنامەی ڕادیۆدا ئەوەمان هەبوو کە، ئەگەر دروشمەکان بخوێننەوە هەموویان سەلبین، ئەوە بۆچی خەڵکی دروشمی ئیسپاتی ناڵێنەوە، لە بری وتنی "مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامی"، ئەوە بڵێین کە، چ نیزامێک لە شوێن کۆماری ئیسلامی دائەمەزرێنن. ئەم کارە و ئەم شێوازە، ژەهرن، جەختی لەسەر ئەکەمەوە، ژەهرن! ئەگەر گەرەکتانە، خەڵکی خۆی لێتان بە دوور بگرێت، بڕۆن لە جێی، مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامی، ئەوە بڵێن کە، دەتانەوێ چی لە جێگەی کۆماری ئیسلامی دابنێن. ڕۆژی شۆڕش، ڕۆژی ڕاپەڕین، ڕۆژی پشێوی، دەبێت

بڵێن، مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامی. بڵێن، "نا" بۆ ئەم ئاخوندە و "نا" بۆ ئەو ئاخوندە، هەڵبەتە نە بە شێوەی "ئەکسەرییەت"، نە بە شێوەی "دووی خورداد"یش. هیچیانم ناوێت، کۆماری ئیسلامیم ناوێت. چونکە خەڵکی نایانەوێت، ئەو دەمە، خەڵکی دەکەونە دووی ئێوە.

بە بۆچوونی خۆم، هەنووکە سەڵتەنەتتەڵەبان، نوێنەرایەتی بزووتنەوەی سەلبی ناکەن. گرفتی باڵی ڕاستی لایەنگری ئەمریکا و ڕۆژئاوا ئەوەیە، ئەوەندە جوامێر نین کە، بوەستن و بڵێن، کۆماری ئیسلامیمان گەرەک نییە، خاتەمیش دیسانەوە نا. داریوشی هومایون و هاوکاران و لایەنگرانی بە خاتەمی دەڵێن، بەڵێ. لەبەر ئەوەیە ئێمە ئەیبەینەوە. لەبەر ئەوەیە، خەڵکی دەڵێن، ئەو ڕادیۆی ئەنتەرناسیۆنالە زۆر چاک دەپەیڤێ. بە جێنشین دەڵێن، ئەوە چ دەور و دوکانێکە داتانناوە. ئەگەر دەتەوێ ڕادیۆیەکی پرۆ_ خاتەمیت هەبێ، ئەوا هەبوو. ڕۆژنامەی پرۆ_ خاتەمی کە هەیە، تکایە ئێوە لەبارەی سەرنگونییەوە قسە بکەن. خەڵکی تێلیفۆن بۆ ڕادیۆ ئەکەن و ئەوانەمان پێ دەڵێن. پێمان دەڵێن، ڕاست دەفەرموون، نیوەی خەڵکی پشتیوانی ئێوەن. بە هەرحاڵ، بە بڕوای من، میتۆدۆلۆژی و جێگانەکردنەوە بۆ دەورەی شۆڕشگێڕانە، شتێکی نوێیە. من دەمەوێ لەسەر ئەم میتۆدە بیر بکەمەوە و چاوەڕێی ئەوە ناکەم، کەسێک بە فیعلی پەسەندی بکات. من تەواوی باسەکەی هاوڕێ حەمیدی تەقوایی، تا ئەو جێگایەی کە، بزووتنەوەکەمان بە خەڵکی ئاشنا ئەکات، دەیخاتە نێو جەرگەی "چین"ەوە و دەیکات بە بزووتنەوەیەکی سەرنجڕاکێش لە کۆمەڵگادا، پەسەندی ئەکەم، بەڵام لە میکانیزمی شۆڕش و لە دەورەی شۆڕشگێڕانە و لە دەورەی "نا" گوتنی خەڵکیدا، ئێمە دەبێت نوێنەری "نا" بین و هەر چەشنە تەقەلایەک بۆ "بەڵێ" گوتن، شرۆڤەکردنی شتی ئیسپاتی، بە بڕوای من، ئەو بزووتنەوە بەهێزە مەزنەی کە، دەکرێت بێتە پشتی ئێمە، پارچەپارچە ئەکات. ئەم باسە سازش نییە. مەرگ بۆ شا، سازش لەگەڵ کەسدا نەبوو. "نا بۆ کۆماری ئیسلامی"، سازش لەگەڵ کەسدا نییە. بەڵکوو بە پێچەوانەوە، دژی سازشە. مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامی، مەرگ بۆ چارشێوی ئیسلامی و مەرگ بۆ

هەڵاواردنی ڕەگەزی، سازش نییە. "بژی"یەکانیشمان دەڵێین، وەلی ئەگەر خەڵکی بژییەکانمان دەڵێنەوە، لە سۆنگەی ئەوەیە کە، لە زمانی ئەو هێزەوە دیتە دەرەوە کە، ئەو دروشمە سەلبییانە دا ئەدەن. ئەگەر هاتوو گوتیان، بژی کۆماری سۆسیالیستی، لەبەر ئەوەیە کە دەڵێن، چونکە تاقە هێزێکی بە بایەخی سەرنگوونخواز، ئەمە دەڵێت. واتە لە هزری خەڵکیدا، دەبێت ئێمە ببینە ئەو هێزەی کە، دەتوانێت ڕژێمی ئیسلامی سەرنگوون بکات، ئەوجا دەتوانێت، بار و دۆخەکە ڕێکبخات، نەک بە پێچەوانەوە، یانی ئەوەی کە، ئێمە ڕژێمی ئیسلامی داگرینە خوارەوە و هێزێکی دیکەش بێت ئەوەی ئێمە بێنێتە خوارەوە. دەبێت خەڵکی ئەوەیان قبوڵ بێت کە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ڕژێم دەڕوخێنێت و بۆ دەسەڵاتگرتن ئامادەیە. لە کۆنگرەشدا گوتم، بە باوەڕی من، کۆمەڵگا هەمیشە وا هەست ئەکات کە، لە نێوان چەپ و ڕاستدا هەڵبژێرەرە. چەپ چییە؟ ڕاست چییە؟ لە بار و دۆخێکدا کە خەڵکی هەژار و بێبەش هەست بەوە ئەکەن کە، پێویستییان بە ئاساییشە، هەست ئەکەن، پێویستییان بە خۆشگوزەرانی و ئازادی و بەرابەرییە، چەپەکان دێنە پێشەوە. کاتێک ڕاست دەیەوێت زەبر بوەشێنێت، دەڵێن، هەموو چتێک بە داهێنانی تاکەوە گرێی خواردووە، دەڵێن، کێ گوتویەتی کۆمەڵگا و دەوڵەت بەرپرسیارن لە خەڵکی، هەر کەسە با بۆخۆی بڕوات، نانی خۆی پەیدا بکات، کێ گوتویەتی، هەموو چتێک با خۆراییی بێت، مەگەر شار بێخاوەنە، لە بار و دۆخێکی وادا، ڕاست دێتە پێشەوە.

کۆمەڵگا لە نێوان چەپ و ڕاستدا، هەڵبژاردنی خۆی ئەکات، بەڵام لەسەر بنەمای قابیلی باوەڕبوون، لەسەر بنەمای قابیلی پایەداربوونی ئەو بزووتنەوەیە. ئایا ئەم ئاڵتەرناتیڤە پەسەندە، ئیمکانی هەیە، دەکرێت تەرح بکریت؟ من پێموانییە هیچ کەسێک لە ئەمریکا بڵێت، دەتوانین بزووتنەوەی ترۆتسکیستی لە هەمبەر کلینتۆن ڕاستکەینەوە. لایەنێک بە هەر ئەندازەیەک لە دەروونی ترۆتسکیستدا بێت، بەڵام ئازادە لەوەی کە بچێت دیموکرات و کۆماریخواز هەڵبسەنگێنێ و بیرێک لە حاڵی خۆی بکاتەوە. گرنگ ئەوەیە، کۆمەڵگا ئەوە قبوڵ بکات کە، کێ دەتوانێت لەسەر پێی خۆی بوەستێت. کێ

دەتوانێت زەبر بوەشێنێت، بڕوخێنێت و دواتر دەسەڵاتی خۆی بپارێزێت. ئەمە وەزیفەی ئێمەیە.

بەم پێیە، یەکەم دەبێ بڵێم، ئێمە گەرەکمانە زەبر بوەشێنین و بڕووخێنین، دووەم، نیشانی بدەین کە، دەتوانین حکومەتەکەمان بپارێزین. پرسیاری خەڵکی ئەوە نییە کە، چ پەیوەندگەلێکی خاوەندارێتی دائەمەزرێنین. دەڵێن، وەرامی ئەگەری دەخاڵەتی ئەمریکا چۆن ئەدەنەوە؟ وەرامی هەژاری چۆن ئەدەنەوە؟ پێش هەر شتێک دەپرسن، ئایا ڕێگەتان پێ ئەدەن حکومەت بکەن؟ لە کوێ هەیت؟ دەبێت خەڵکی ئەو دەمەی کە یەکدی دەبینن بڵێن، لە ماڵەکەی ئێمەدا هەن، لەگەڕەکەکەی ئێمەدا هەن، لە کۆڵانەکەی ئێمەدا هەن، لە قوتابخانەکەی ئێمەدا هەن و لە گشت جێگایەکدا هەن و بڕوانن، ئەوانە بە ڕاستی هێزیان هەیە. سەرئەنجام، بەدەستەوەگرتنی کۆمەڵێک دروشمی ئیسپاتی بە شێوەی چەپکێک ئایدیاڵ و پەیڤگەلی دروست و ڕۆشن، ئەگەر ئەو دروشمانە ببەیتە نێو ماڵی خەڵکی، شتێکتان لێ قبوڵ ناکەن. دەبێت خەڵکی باوەڕ بەوە بهێنین و متمانە بەوە بکەن کە، ئێمە هێزێکین لە بارماندایە بوەشێنین و دەسەڵات لەدەست بگرین.

سەرئەنجام من وای بۆ دەچم کە، دەبێت هاوکێشەکان بە چەشنێکی دیکە ڕێک بخرێن:

1. حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری، دەبێت نوێنەری "نا"گوتن بە کۆماری ئیسلامی و هەر جۆرە چاکسازییەکی ئەو نیزامە بێت.
2. حیزب دەبێت نوێنەری "نا"گوتن بە هەر بەشێکی دیکەی میللی_ ئیسلامی کۆماری ئیسلامی بێت، کە گەرەکی بێت، هەر توخمێک لەوانە بخاتە نێو سیستەمەکەی خۆیەوە.

پاشاییخوازان دەیانەویت بڕۆن پێنج نەفەر بهێنن، بۆ ئەوەی یاسای مەشروتەی پاشایەتی لە ڕوانگەی ئایینەوە هەموار بکەن، هیچ کاتێک نکۆڵییان لەم هەڵوێستەیان نەکردووە. هیچ کاتێک بڕیار وا نەبووە کە، مەشروتەی پاشایەتی لەگەل "ئایینی پاکی ئیسلام!" دژایەتییەکیان هەبێت. لەبەر ئەوەیە کە، لە حکومەتی ئاخوند ئەدات، لێ بە خودی ئاخوند، بە

وانەگوتنەوەی ئیمام جومعەی تاران لە زانکۆی تاران کە لەگەڵ "شا"شدا حەشر و نەشری هەیە، مەسەلەیەکی نییە. مەشروتەی پاشایەتی نایەوێت ئەم لایەنە بکوتێت. کێ گوتویەتی ئەمانە، دەیانەوێت لە کاروباری هاوسەرێتی و جیابوونەوە، مافی یەکسان بە ژنان بدەن؟ کێ گوتویەتی ئەمانە، لەگەڵ ئازادی پەیوەندی جنسی گرفتێکیان نییە؟ کێ گوتویەتی پەیوەستەگییە ئایینی و ئایینزاییەکانی خەڵکی لە ناسنامەکانیان کوێر ئەکەنەوە و بە هیچ کلۆجێک ڕێگە بە هیچ کەسێک نادەن کە، لە پەیوەست بە بیر و باوەڕی ئایینی تاکەکانەوە بپرسێتەوە؟ ئەمانە تێکڕا سەلبین. ئەمانە تێکڕا "نا"گوتنە بە دیاردەیەک کە لە بەرامبەر ئێمەدایە و ئەگەر ئێمە بتوانین نوێنەرایەتی بێزاری خەڵک لە ئیسلام بین، پاشاییخوازان شانسێکی زۆریان نییە. چونکە هەر بۆخۆیان دژی ئیسلام نین، هەر بۆخۆیان گەرەکیانە بێن و بڵێن، شمشێر هەردەم لەدەستی ئێمە و مزگەوت لە دەستی ئیسلامییەکاندا بێت، کە بەو هۆیەوە خەڵکی بچەپێنن. بێگومان ئێمە دەبێ لەسەر شەپۆلی دژی ئیسلامی، لەسەر شەپۆلی دژی پیاوسالاری و لەسەر شەپۆلی دژی سەرکوت کە لە ئارادان، بچینە پێشەوە. پاشاییخوازان کە لایەنگری ئازادی بێ بەند و مەرج نین، یەکەمین کارێک کە پاشایەتیی مەشروتە هەنگاوی بۆ هەڵدەگرێ ئەوەیە کە، بە شێوەیەک لە شێوەکان یاسای 1310 زیندوو بکاتەوە و سنوورێک بۆ سەندیکا ڕەسەن و ناڕەسەنەکان، مۆڵەتپێدراوەکان و مۆڵەتپێنەدراوەکان بکێشێت. بێگومان دەیانەوێت، خۆپیشاندانەکان بە بڕیارگەلێک بڕێک سنووردار بکەنەوە. بێگومان دەیانەوێت، یاسای سانسۆر دابنێن. سبەی ڕۆژ ئەمانە گشت دەڵێن، ناتوانن نەیلێن. چونکە ئەمریکا لێیان قبوڵ ناکات و دەڵێت، دەبێت بتوانن بە جۆرێک بەرسڤی کۆمۆنیستەکان بدەنەوە کە، مادە و گەڵاڵەیەک پەسەند بکەن!

من وای بۆ دەچم کە، ئەگەر میتۆدۆلۆژی دەورەی ئاگاهگەری و بزووتنەوەسازی دەیەوێت ببێتە ڕابەری شۆڕش، دەبێت هاوکات ئالوگۆڕ بەسەر میتۆد و شێوەڕوانینی خۆیدا بهێنێ، ئەبێ بچێتە پای سەلب. ئەمە

خۆبەخۆ، نیشانەی هیچ جۆرە کالبوونەوەیەک لە سۆسیالیستبوون نییە. بەڵکوو نیشانەی ئەوەیە کە، ئەو کەسانە دەیانەوێت هەموو خەڵکی بخەنە دوای خۆیان، تەنانەت کاتێک کە دەزانن ناکرێت مرۆڤ بە سۆسیالیزم قانع بکەن. من بە چ جۆرێ کەسێک بە سۆسیالیزم قانع بکەم، لە کاتێکدا لەگەڵ بەرژەوەندییەکانی ئەودا نەیاتەوە! لە حاڵێکدا ئەگەر ئەمڕۆش گوتی بەڵێ، ئەوا سبەی پەشیمان دەبێتەوە، بەڵام دەیەوێت لەگەڵ شەپۆلی "نا"گوتن بە کۆماری ئیسلامیدا بێت. سەرئەنجام، ئەم میتۆدۆلۆژییەی من جیاوازی هەیە. لەگەڵ تەواوی قسەکانی حەمیدم. بەڵام ئەگەر بڕیار بێت کە، میتۆدۆلۆژی و تاکتیکی دیاریکراوی خۆمان، شێوازی دەخاڵەتی خۆمان لە دەورەی شۆڕشگێڕانەدا بسپێرین بەو قسە ڕاستە هەمیشەییەمان کە، دەبێت خەڵکی بزانن، ئێمە چی دەڵێین و بزانن لە جێی کۆماری ئیسلامی گەرەکمانە چی دابنێین، لەوەی کە، خەڵکی دەبێت بزانن و فراوانترین پڕوپاگەندە بکەینە بنکاری خۆمان، نکۆڵی ناکەم، کاتێک ڕادیۆکەشمان دروشمی ئیسپاتی ئەدات و ... هتد. ناڕەحەت نابم. بەڵام جیاوازی بەشێکی حیزب کە پڕوپاگەندە دەکات و هەمیشە تەبلیغات ئەکات و خۆی دەناسێنێت، لەگەڵ بەشێکی دیکە کە، ئەرکی ئەوەیە، ئەم بزووتنەوەیە لەم دوو ساڵە دیاریکراوەدا، بە سەرکەوتنێکی سیاسی و سەربازی بگەیەنێ، نابێت تێکەڵ بکرێت. ئەگەر ڕابەریی سیاسی بڕوات لە پێشی خەڵکەوە بوەستێت و بە شێوەیەکی ئیسپاتی تەرویج بۆ سۆسیالیزم و چۆنیەتی پیادەکردنی بکات، خەڵکی هەمان ئەو وەرامە بەو ڕابەرییە دەدەنەوە کە، بە بەرەی میللییان دایەوە کە، گەرەکی بوو، بە لەبەرگرتنەوەی یاسای بەلۆژیک، خەڵکی بخاتە پاڵ خۆی. خەڵکی دەبێ ئەوە بزانن، ئێمە هێزێکین، بەو بار و دۆخەی کە هەنووکە لە ئارادایە ناڕازین. ڕادیۆکانمان دەبێت بڵێن، گەلۆ لە مانە قبوڵ مەکەن! گەلۆ بە ئەندازەی نووکە دەرزییەک، ڕێگە مەدەن کە، ئیسلام تێکەڵی ژیانتان بێت! گەلۆ بە ئەندازەی نووکە دەرزییەک، ڕێگە بە دژایەتیکردنی ژنان مەدەن! ژنان، پیاوان، خەڵکینە! تۆزقاڵێک جەور و ستەم قبوڵ مەکەن، لە هیچ کەسێک قبوڵ مەکەن، بە هیچ شتێکی کەموکوڕ ڕازی

مەبن ... و بە ڕێکوپێکی خەڵکی لە بزووتنەوەی سەلبی ئاگادار بکەینەوە.
ئەو دەمە لەو حاڵەدا، خەڵکی دەڵێن، دەی چاکە، ئەی چی دێتە شوێنی؟ ئەگەر خەڵکی ببینێت، ئێمە ڕادیۆمان هەیە، سوپامان هەیە و لە شارداین، ئیتر ئاشکرایە و دەڵێن، ئەمانە شوێنی دەگرنەوە. یان ئەمانە دێن، یان حیزبی پەهلەوی، حیزبی پەهلەوی بۆ ئەو مەبەستە تازە دەبێت زەحمەتی بکێشێت. کەسێکی دیکە نییە. لە ڕوانگەی کۆمەڵگاوە، ئەو هێزەی کە، نوێنەری "نا"یە، دروشمی ئیسپاتیشیان لە لای ئەوان پەسەندە کە، دەکرێت زیندەگی لە گەڵدا بکەن، باشتر لەو دۆخەی کە لە ئارادایە. ئەو دەمە کۆماری سۆسیالیستی لای خەڵکی، دەبێتە گشت ئەو شتانەی کە حەزیان پێیە. کۆماری ئیسلامیش تا ماوەیەک بەو جۆرە کاری کرد. کۆماری ئیسلامی لە سەرەتاوە نەیگوت، من دێم لە ملی خەڵکی ئەدەم، بەڵکوو بە پەیماندان بە، چەسپاندنی دادپەروەریی ئیسلامیی موجاهیدین و شەریعەتیچییەکان هات. گوتیان بە صەڵەوات نان بە ماڵان ئەدەین، داهاتی فرۆشی نەوت دابەش ئەکەین و بە ئۆتۆمبیل مرۆڤەکان بە فرگە دەگەیەنین! بە ڕاستی ئاوهایان بە خەڵکی گوت. مرۆ باشرین جۆری زیندەوەرەکانی سروشتە کە، دەتوانێت کڵاو بکاتە سەر خۆی ... مرۆڤە، ئینسانە. هیچ غەریزەیەکی بۆ داکۆکیکردن لە خۆی نییە، دەتوانێت کڵاو لە سەر بکات، ئەگەر پێی وابێت، شتێک کە بە دوایدا ئەڕوات بە قازانجێتی، دەشێت خۆی هەڵداتە نێو ئاگرەوە. خەڵکی خۆیان بڕوا بە خۆیان ئەهێنن کە، ئەو خواستەی تۆ هەتە، ئەوان دەیانەوێت، ئەگەر هاتوو پێیان وا بوو، ئەو دیاردەیەی کە نایانەوێت، تۆ دەتوانیت بیخەیتە لاوە. ئەمە تەواوی مەسەلەکەیە، خەڵکی تێئەگەن، تۆ تەنها هەر خواستت نییە، بەڵکە توانای ئەوەشت هەیە. بە بڕوای من، گرفتێک کە ئێمە لە شۆڕشی داهاتوودا هەمانە، بێباوەڕی خەڵکە بە کۆمۆنیزم. بێباوەڕی بە کۆمۆنیزم نەک وەکوو ئایدیۆلۆژی، کە کەسانێکی زۆر و دوژمنانمان، لە دژی و لە میانەی داکۆکیکردن لە بازاڕی ئازاد، گوتویانە و پڕوپاگەندەی ئەوەیان کردووە کە، کۆمۆنیزم دوایی هات و ... هتد. مەبەستم لە بێباوەڕی بە کۆمۆنیزم، بە

ناونیشانی یەک بزاڤ کە، ئایا دەتوانێت زەبر بوەشێنێت، دەسەڵات بگرێت و لێیدا بمێنێتەوە. ئەوەی کە ئێمە لە هزری خەڵکیدا، لە کەسایەتییگەلی جونیۆر و گچکەبەشداری سیاسەتەوە بە نەفەری ئەصڵی و سینیۆر لە مەیدانی سیاسەتدا دەگۆڕێت.
سەرئەنجام من لە بری دروشمگەلی ئیسپاتی و شیکردنەوەی ئیسپاتی و ئەندازەگیری و بودجەبەندی سۆسیالیزم، ڕابەرانی جۆراوجۆر و ناسراو پێشنیار ئەکەم. لە بری دروشمگەلی دەبێت چی بکەین، هێزی سەربازی بەهێز پێشنیار ئەکەم، لە بری گەلێک لە کارەکانی دی، ڕادیۆی بەهێز و چەند سەعاتە پێشنیار ئەکەم. تەلەڤیزیۆن پێشنیار ئەکەم. بەناوبانگبوونی هەرچی زیاتری حیزب پێشنیار ئەکەم. با خەڵکی تاووتوێی بکات. خەڵکی تاووتوێی ئەوە بکەن کە، ئەمانە دەتوانن حکومەت بکەن. بە بڕوای من بۆلشەویکەکان جگە لەوەی، کۆتایی بە جەنگ ئەهێنن، هیچ شتێکی ئیسپاتییان نەگوت. خەڵکی جەنگی نەدەویست، بۆلشەویکەکان گوتیان، ئێمە کۆتایی پێ دەهێنین. خەڵکی گوتیان تزاریشمان ناوێت، زۆر نەبوو ئەو ڕۆیشتبوو. خەڵکی دەیانەویست کۆتایی بە جەنگ بهێنن، گوتیان یەک هێزی دژی جەنگ لە کۆمەڵگادا هەیە و ئەوانەش ئەمانە، بۆلشەویکەکانن.
ئیتر، بە پێچەوانەی لێکدانەوەی دیموکراتەکان، بۆلشەویکەکان لە ڕوسیادا، خەڵکیان قانع نەکرد، کۆمەڵێک لەوان، ڕۆییشتن و حکومەتیان لەدەست گرت و ڕایانگەیاند کە، هەنووکە حکومەت بە دەستی ئێمەوەیە، چی دەڵێن؟ بە کورتییەکەی، پشتیوانی لەو مەسەلەیە ئەکەن کە، جەنگ کۆتایی پێ بهێنین و نان دابەش بکەین، یان نا؟ بڕۆ بڕیاری خۆت بدە! بە دڵنیاییەوە، ئەگەر خەڵکی بیبیان گوتبایە، نەء، گەرەکمان نییە لە تەک ئێوەدا بین، من وەک شەخسی خۆم، وای بۆ دەچم کە، بۆلشەویکەکان حکومەتیان تەسلیم ئەکرد.
بە هەر حاڵ، باسەکەی من ئەمەیە ... من دەڵێم، ئاراستەگیری(جهەت گیری) لە لایەنی ئیسپاتییەوە و بزووتن لە دەورەیەکدا کە، کۆمەڵگا گەرەکێتی بزووتنەوەی سەلبی تاقی بکاتەوە، بە نرخی لاکەوتەبوونی بزاڤی کۆمۆنیستی تەواو دەبێت. ئێوە دەبێت ڕابەری بزووتنەوەی سەلبی بن.

دەبێت ڕابەری بزووتنەوەی سەلبی بن و بۆ ڕابەرایەتیکردن دەبێت، هێزێکی بەرچاوتان هەبێت و لێوەشاوەیی بەردەوامیدان بە زیندەگیتان هەبێت و لەو بارودۆخەدا بتوانن بمێننەوە و دەبێت بەڕاستی هێز بن. من ناکۆکییەکم لەگەڵ پرانسیپدا نییە و لەگەڵ ئەوەی کە، کۆمەڵگا پێویستە بزانێت، ئێمە چی دەڵێین، ئاڵترناتیڤی ئیسپاتی ئێمە ئەبێت چی بێت، قسەیەکم نییە.

سەرئەنجام، لە بەرامبەر باسگەلێک کە دێن، بەرنامە و تاکتیکەکانمان تەرح ئەکەن، هەروەها بە مەبەستی پروپاگەندەی باشتری بەرنامە و داخوازییەکانمان کە، کاری هەمیشەییمانە، سەرنجی زیاتر بۆ باسی حیزب و کۆمەڵگا بە دروست دەزانم. یانی، ئەوەی کە، حیزب بخەینە بەر چاوی خەڵک، لە ماڵان دەربارەی حیزب قسە بکەن، ئارمەکەی بناسن، دەنگمان ببیستن، قسەمان ببیستن و بزانن لە هەر شارێک، ئەوە کەسە کێیە و چۆن پەیوەندییان بۆ دروست ئەکات.

❋

بەشی دووەم:

لە وەڵامی باسی دووەمی حەمیدی تەقواییدا، بە کورتییەکەی ئەڵێم: یەکێک لە هاوڕێیان، لە کاتی پشوودا، پێی گوتم، ئایا ئیتر واز لەو باسانە و لە تەبلیغی ئەو بەرنامانەی خۆمان کە بە سۆسیالیزمەوە پەیوەستن بهێنین! بزووتنەوەی سەلبییە، ئیتر ئەگەر هەر کەسێک بپرسێت، بۆچوونی ئێوە چییە؟ وەڵامی ئەدەمەوە، چ پەیوەندییەکی بە تۆوە هەیە؟!

پێموایە، ئەم کۆمەڵە شتە ڕۆشنە: ئێمە کێین، چیمان دەوێ، بە ناونیشانی یەک حیزب، تا چ ئەندازەیەک وێنا و دروشم و ئامانجەکانمان دەبەینە نێو کۆمەڵگاوە، تەنانەت چۆنیەتی پیادەکردنی ئەوانە لە کۆمەڵگادا. پرسیارەکە لەسەر شێوازی ڕابەریکردن و بەدەستهێنانی هەژموونییە لە بزووتنەوەیەکی سیاسیدا کە، لە دەورەیەکی دیاریکراو و لە وڵاتێکی دیاریکراودا دێتەکایەوە. سەرئەنجام، بە بڕوای من، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری، دەبێت گشت ڕۆژە، دروشم و ئومێد و ئامانج و سیاسەتەکانی لە کۆمەڵگادا

پەمپ بدات، تا بتوانێت وێنای خۆی بۆ کۆمەڵگا دەربخات. بەشێک لە مەسەلەی ناساندنی حیزب بە کۆمەڵگا ئەوەیە کە، ئامانجەکان چین و دەویستریێت چ سیستەمێک بۆ کۆمەڵگا بهێنرێت. باسەکەی من ئەمەیە، ئەگەر شیکردنەوەکەی خودی حەمید قبوڵ بکەین، ئەمە ئیتر کافی نییە. حەمید ئەڵێت، یەک بزووتنەوەی سەرنگوونی لە ئارادایە کە، چینەکان گەرەکیانە ڕابەرایەتییەکەی بەدەستەوە بگرن و هێدی هێدی بۆ بزووتنەوەیەکی گشتی دەگۆڕێت. خەڵکی، ڕۆحیان لە کۆماری ئیسلامی بە کونەلوتیان گەییشتووە و ئیدی ئەوانیان گەرەک نییە. تەواوی مەسەلەکە لەسەر یەک دەستەواژە دامەزراوە، دەڵێت، گەرەکیان نییە. کەسێک دەتوانێت ڕابەرایەتی ئەم بزووتنەوەیە لە ئەستۆ بگرێت کە، نوێنەری گەرەکنەبوون بێت و نوێنەری هەتاسەری بردنی ئەم گەرەکنەبوونە بێت. دەشێت کەسێک ئەم شیکردنەوەیە ڕەت بکاتەوە و بڵێت، خەڵکی شتگەلێکی لە حکومەت دەوێت و شتگەلێکی دیکەشی ناوێت، یان پێیان ڕازی دەبێت و سەرئەنجام، شانس بۆ هێزە ڕیفۆرمخوازەکانە. تەبەرزەدی و "ئۆفیسی تۆکمەکردنی یەکێتی"، بۆ نموونە، دەبێ هەروا بڵێن. یان موجاهیدینی شۆڕشی ئیسلامی و ئەکسەرییەت، دەشێت هەر بەو جۆرە بن. بالانسی ئەمانە، جۆرێک لە چاکسازی ڕژێمی ئێستایە و ئاسۆی خۆیان بەم جۆرە دەوێت، لە بری قسەی خەڵک، بڕیار بدەن. بەڵام ئەگەر خەڵکی ڕژێمیان نەوێت، تەنانەت ئەگەر بتوانین کارێک بکەین کە، ئەو گەرەکنەبوونەی ئەوان، پلەیەک زیاتر بەرز بکەینەوە، ئەمە ئەرکی حیزبێکی شۆڕشگێڕە. ڕابەرایەتی بزووتنەوەی سەرنگوونی، بە دروشمی سەرنگوونی بەولاوە، بە هیچی دیکە بەدەست نایات. بەڵام ئەوە ئاشکرایە کە، ئەو ڕابەرییە نادەنە دەستی هەر هێزێک کە بڵێت، "من زیاتر دەڵێم، نا". دەبێت خەڵکی لە نێو ئەو هێزە سیاسییە کۆمەڵایەتییانەی لە ئارادان و دەزانن کێشێکیان لە کۆمەڵگادا هەیە، ڕووی خۆیان پیشانی ئەو هێزە بدەن و لە دەوری ئەو هێزە خڕ ببنەوە، کە نوێنەرایەتی ئەم بزووتنەوە سەرنگونیخوازییە ئەکات. لە دوا ئەنجامدا، خەڵکی قسە و مرازی خۆی لە درووشمەکانی ئەو هێزەدا

دەبینێتەوە. بڕوانن هەنووکە پاشاییخوازان مایکیان ئازاد کردووە، تا حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری قسە بکات. هەنووکە تەقەلای ئەوە ئەکەن کە، جیاوازییەکانیان لەگەڵ ئێمەدا، بەلای خۆیانەوە، کەمڕەنگ تێی بڕوانن. لە بەردەم خۆیان وا دەنوێنن کە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری مۆدێرنە. ئەوانە ئیسلامییەکان دەرئەپەڕێنن. لەگەڵ ئەمریکا دەڕۆین و دەیگرین. لە لای ئێمە هەوڵ ئەدەن، چاوپۆشی لە دەستدامالین، خاوەنداری سۆسیالیستی و هەڵوەشاندنەوەی کاری بە کرێ بکەن و وەک هێزێک کە، کۆماری ئیسلامی لاواز دەکات، چاومان لێ بکەن. ئێمە هەر کارێک بکەین، ئەم جۆرە هێزانە لێکدانەوەی خۆیانی لەسەر ئەکەن و بە خۆیان دەڵێن، نا .. ئەمانە مەبەستیان دامالینی خاوەنداریێتی نییە، هەر بەو جۆرەش دەڕواننە خۆیان کە، ئەگەر کۆماری ئیسلامی تێکبشکێنن، چاو دەبڕنە هێزەکان تا بزانن، چ هێزێک لە هەمبەر هەڵوێستی هەڵوەشانەوەی خاوەنداریێتی ئێمەدا دابمەزرێنن. لە هەمان پرۆسەدا، بەشێک لەوانە تەنانەت هەوڵ ئەدەن کە، پێش بەم داخوازانەی حیزب بگرن. بە بڕوای من، گراییشە کۆمەڵایەتییەکان بێگومان، سوود لە حیزب وەردەگرن و گوشار دەخەنە سەر حیزب. باسەکەی من ئەوەیە کە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری تەبلیغ ئەکات، تەرویج و سازماندەیی ئەکات، ئەمانە بە جێی خۆی و بەشێکی دانەبڕاوەن لە تیۆری و لە ڕوونکردنەوەی بەرنامە و لەو دروشمانەی کە خەڵکی بەوانە مەرامی خۆیانی تێدا دەناسنەوە. بەڵان لە یەک دەورە و لە یەک بڕگەدا کە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لە مەیدانی جەنگی دەسەڵاتدا جێ ئەگرێ، ئەو دەمە دەبێ بزانن چ قاییشمۆتۆڕێک تۆ لە دەسەڵات نزیک دەخاتەوە، نەک ئەوەی کە، چ قاییشمۆتۆڕێک تۆ دەناسێنێت. لەو ڕۆژانەی کە، دەبێت دەسەڵات لە چنگ بگرن، ناتوانن ڕاوەستن تا خۆتان بناسێنن. دەبێت دەسەڵات لە چنگ بگرن. لێرەدایە دەبێت بزانن، خەڵکی چۆنچۆنی ڕێگە بە ئێوە ئەدات کە، دەسەڵات بگرن و ڕوو لە ئێوە ئەکەن، هەروەها چی بکرێت، تا ڕوو لە ئێوە بکەن؟ لەم لایەنەوەیە کە دەڵێم، ئەگەر لە ڕادیۆ و تەبلیغاتمان بڵێین، دروشمی "مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامی" بە تەنها بەس

نییە، بەڵکوو خەڵکی دەبێت دروشمگەلێکیش بدەن کە، بزانن چییان دەوێت! بە بڕوای من، ئێمە گەرەکمانە بەم جۆرە، خەڵکی گومڕا بکەین. مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامی کافییە! ئایا لە ڕاستیدا، ئەگەر ببیستین کە، لەم زانکۆیە و لەو گەڕەکە، لەم کارخانەیە و لەو کارخانەیە، دروشمی مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامی بەرز بۆتەوە، ئیتر کافی نییە؟ دەبێت چی بڵێن؟ دەیانەویت دروشمی کێ بڵێنەوە؟ دروشمی داریوش هومایون؟ نا! دروشمی پارتگەلی دووی خوردادی؟ نا! دەیانەوێت دروشمی ئێمە بڵێنەوە. هەنووکە ئەوە هەر ئێمەین کە دەڵێین، مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامی. حەمید دەڵێت، ئەو دەمە ئەوانە گشت دێن ئەم دروشمە دەڵێنەوە. باشە، تەواوی مەسەلەکە ئەمەیە، تەواوی مەسەلەی هەژمونیش ئەمەیە.

لە نێو ئامادەبوواندا: موجاهیدینیش دەیلێت(!)

... موجاهیدین نالێت، مەرگ بۆ کۆماری ئیسلامی، دەڵێت، مەرگ بۆ حکومەتی ئاخوندی. هەر وەکوو باوە دەووترێت، لە زۆر مەسەلەدا، ئیسپاتی لە سەلبدا خۆی بەرجەستە ئەکات. ئەوەی کە ئێوە هەتا کوێ گەرەکتانە نەفی بکەنەوە، نیشانی ئەدات کە، گەرەکتانە ئالوگۆڕ لە چیدا بکەن. ئەوە ڕۆشنە کە، دەبێت بۆچوونی ئیسپاتی تۆ لە ژوور سەری کۆمەڵگادا بێت. من دەمەوێت بڵێم کە، دروشمی ڕۆژی جەنگ، ئەو دروشمە، ئایا "جەنگاوەرێک هەیە" دەخوازن و با بەرەو سەربازگەکان بڕۆین، زەبر بوەشێنن و بیگرن، نامانەوێت، ڕازی نابم، یان بۆ نموونە بڵێن، تەبەرزەدی نۆکەری بێدەسەلات، لەوەوە سەرچاوە ناگرێت کە من ئاڵتەرناتیڤم گوتووە. دروشمەکان لەوەوە سەچاوە ئەگرن کە، ئەوانە دەیانەوێت سازش بکەن، بەڵام تۆ ناتەوێت، تەنها لەمەوە. یەکە یەکەی سیاسەتمەدارەکانی چینەکانی دیکە دەیانەوێت سازش بکەن، وەلێ تۆ ناتەوێت. یەکە یەکە لە پاراستنی ئەو دۆخەی کە لەو ڕۆژەدا هەیە، سودمەند ئەبن، وەلێ تۆ سودمەند نیت. ئەگەر خەڵکیش سودمەند نەبن و هەست بکەن کە، سودمەند نین، ئەوا بۆ لای تۆ دێن. یان دەبێت تۆ کارێک بکەیت کە، هەست بکەن سودمەند نین. بەم مانایە قبوڵی ئەکەم کە، هەر

چەند بچینە پێشەوە، بار و دۆخەکە پشێوتر بێت، بڕی زیاتری ئەوەی کە، ئاڵتەرناتیڤ چییە دەبێت بیهێنینە گۆڕ. سەرئەنجام، خەڵکی دەبێت لە نێوان دوو هێز کە هەردووکیان لایەنگری سەرنگوونین هەڵبژاردنێک بکات. بەڵام ئەم هەڵبژاردنە پێش ئەوەی کە، لە دروشمی ئیسپاتی تۆوە سەرچاوە بگرێ، لە هەڵبژاردنی نێوان چەپ و ڕاستی کۆمەڵگاوە سەرچاوە دەگرێت و لەوەی کە، کام یەک لەو دووە شانسی مانەوەی هەیە. بە بڕوای من، خەڵکی پاش ئەوەی کە ڕژێمیان ڕوخاند، دەچنەوە ماڵی خۆیان. چینی کرێکار ڕەنگە بییەوێت لە مەیداندا بمێنێ و کاری دیکە ئەنجام بدات، بەڵام بە بۆچوونی من، خەسڵەتی گشتی بزووتنەوەکە لەگەڵ سەرنگوونیدا کۆتایی دێت. خەڵکی بە شێوەیەکی گشتی گەرەکیانە ئەوە ببینن، چ هێزێک دەتوانێت کۆتایی بەو گرفتارییانە بهێنێت و نۆرمێک دائەمەزرێنێت. ئەگەر چەپی کۆمەڵگا، چەپی لایەنگری ئەلبانی و پرۆ ڕوسی بێت کە، دەیەوێت وێنای خۆی لە کۆمەڵگای ئەلبانییەوە وەربگرێت، من لێتان قبوڵ ئەکەم و دەڵێم، نامانەوێت، تەنانەت ئەگەر زەبر بوەشێنێت و بیگرێت، هەمدیسان نامانەوێت. بەم مانایە، ئەوەی کە، چ وێنایەک لە کۆمەڵگا لەسەر تۆ هەیە، گرنگە. لێ ئەم وێنایە لە ڕادیکالیزەکردنی خەڵکیدا ڕۆڵێکی نییە، لە هەڵبژاردنی تۆ بە ناونیشانی ئاڵتەرناتیڤی ڕادیکاڵ ڕۆڵی هەیە. دەمەوێت جیاوازی ئەمانە باس بکەم. لە بزووتنەوەی سەرنگوونیدا، بۆپێشەوەڕاندنی ئاڵتەرناتیڤی ئێمە مانایەکی نییە. ئەگەر بزووتنەوەی سەرنگوونی پێشڕەوی کرد، بۆ قبوڵکردنی حکومەتەکەی تۆ، ئەوە گەلێک ڕۆڵی هەیە کە، تۆ کێیت، دەتەوێ چی بڵێیت و دەتەوێ چ کارێک بکەیت. بە بڕوای من، ئەگەر ئێمە لە خەمی شتگەلێکی دیکەدا بووینایە، دروستر کارمان دەکرد. لە بارەی مەسەلەی گوتنی ئەوەی، ئێمە کێین، لەسەر ئەو خاڵە چەقبگرین کە، ئێمە بە ناونیشانی لایەنێکی بەهێزی سیاسی کە، دەتوانێت حکومەت بکات، دەتوانێت ڕاپەڕین سازمان بدات، دەتوانێت لە گشت جێیەک حزوری هەبێت، بوونی هەیە و سەبارەت بەوانە، درۆ و زیادەڕەوی نەکراوە، بناسن. لە خودی هەمان کۆنگرەی سێدا، ژمارەیەک دەڵێن، ئەم حیزبی کۆمۆنیستی کرێکارییە

گەزافکاری ئەکات، لە گشت جێیەک نییە. دوو ساڵ لەمەوبەر دە بەرابەری ئەمانە لە بارەی ئێمەوە دەگوترا. پاشان دەبینی کە عەبدوڵڵای دارابی و مەجیدی حوسێنی لە دەوروپشتی مەریوان پیاسە ئەکەن و قسە بۆ خەڵکی دەکەن. ئیدی ناتوانن وامان پێ بڵێن. خەڵکی کوردستان، با هەرچەندە دروشمی ئیسپاتیشمان بۆیان ڕوون کردبێتەوە، بەڵان ئەوان ئێستا زیاتر باوەڕمان پێ دەکەن، کاتێک کە، مەجیدی حوسێنی یەک مانگی ڕەبەق لە ناوچەکەدا دەسوڕێتەوە، چووە نێو شار و هاتە دەرەوە، تێکەڵی خەڵکی بوو، بەڵام ئەم حکومەتە زاتی نەکرد سۆراخی بکات. خەڵکی باوەڕ دەکەن کە، ئەمانە دەتوانن، ئەهلی کارن، هێزی ئەوەیان هەیە. تەنانەت بە بڕوای من، پڕوپاگەندەی ئەوەی کە، "ئەوانە پارە لە ئیسرائیل وەردەگرن!"، بە قازانجی ئێمەیە. با بڵێن! ئیسرائیل کە ئامادە نییە، بێت کۆمەک بە دەستەیەکی چوارنەفەری بکات، ئەگەر قازانجی خۆی تێدا نەبینێ، بێگومان ئەبێ تاووتوێی ئەوەی کردبێت کە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری هێزێکە، دەکرێت سەرمایەگوزاری پێوە بکرێت! با وا بڵێن! ئەوە ڕۆشنە کە، وەڵامی ئەوانە ئەدەینەوە. بەڵام ئەم خۆشباوەڕانە تێناگەن کە، حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری بە ناونیشانی هێزێکی سیاسی لە دەوڵەتێکی وەکوو ئیسرائیل کە، هەر دەوڵەت نییە و بە هیچ جۆرێک تەنانەت وەکوو ئەردەن نییە و بەڵکە دەبێت، پێشتر لەگەڵ ئەمریکا لەسەر ئەوە ڕێککەوتبێت کە، پارە بە کێ بدات، سەفتە سەفتە پارەی وەرگرتووە. وێنایەکی لەم جۆرە چووەتە نێو ماڵانەوە و سەرئەنجام، خەڵکی دەڵێن، ئەمانە دەتوانن دەسەڵات بگرن و بیپارێزن، تەنانەت ئەشێ لەگەڵ ئیسرائیل و ئەمریکا بە سازشێک بگەن، تا بتوانن پارێزگاری لە خۆیان بکەن. ئەم وێنایە چووەتە نێو ماڵانەوە. ئایا ئێمە کۆمەڵێک لاوی ئاوانتۆریست و ئایدیالیست و ماگزیمالیستین، یان حیزبێکی سیاسی بەهێز و ڕادیکاڵ کە، زەبر دەوەشێنێت و دەسەڵات دەگرێت، دەتوانێت بمێنێتەوە و دەوڵەت دابمەزرێنێت، کشتوکاڵ دەخاتە ڕێ و ئابووری دەخاتەوە سەریەک، قوتابخانە و نەخۆشخانە دەخاتە ڕێ؟ بە بڕوای من ئەم وێنایە گرنگە، تا ئەو شوێنەی قسەکانتان لە دروستکردنی

ئەم وێنایەدا ڕۆڵی هەبێت، زۆر ڕاست و دروستە و تەنانەت لە سەرنگونیدا، دەبێت هەر درێژەی پێ بدەین. وەلێ جێگای ئەوەی کە، تۆ ئەرکتە توانایيت، هاوئاهەنگیت، جەماوەرییبوونت، حزورت و لەبەردەستبوونت نیشان بدەیت، ناگرێتەوە. ئێمە کۆنگرەمان خستە بەردەست، تا خەڵکی بڕوامان پێ بکەن. هێزی سەربازیمان خستە بەردەست، تا خەڵکی بڕوامان پێ بکەن. ڕابەریمان و ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندیمان خستە بەردەستی خەڵکی، تا بڕوامان پێ بکەن. ئەم لایەنەیە کە، سەرباری باسەکانی ئێوە، گرنگە. "یەکێتی کۆمۆنیستی"یش لەوانەیە کە، ئاڵتەرناتیڤی ئیسپاتی خۆی بخاتە ڕوو، بەڵان ناتوانێت ئەو کارانە ئەنجام بدات.

❊ ❊ ❊

سەرچاوە:

جنبش سلبی و اثباتی

حمید تقوایی و منصور حکمت

Hekmat.public-archive.net#3520fa.html

&

منصور حکمت

منتخب آثار، صفحات 1579 تا 1586

متن پیاده شده این گفتار اولین بار در "منتخب آثار"، انتشارات حزب کمونیست کارگری_ حکمتیست، خرداد 1384 (2005) بچاپ رسیده است.

وەرگێڕانی لە فارسییەوە

سالار ڕەشید

2006 .01 .31